

Sygn. akt IV Ca 791/18

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Płocku, IV Wydział Cywilny - Odwoławczy

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Małgorzata Szeromska

Sędziowie: SO Barbara Kamińska

SO Renata Wanecka (spr.)

Protokolant: Katarzyna Lewandowska

po rozpoznaniu na rozprawie 10 stycznia 2019r.

sprawy z wniosku B. C.

z udziałem J. C.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Sierpcu z 11 lipca 2018 r.

sygn. akt I Ns 155/15

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie:

- w punkcie 5 i ustalić, że nakład z majątku osobistego J. C. na majątek wspólny wynosi 40.122,55 zł (czterdzieści tysięcy sto dwadzieścia dwa złote, pięćdziesiąt pięć groszy),

- w punkcie 6 i obniżyć należność z tytułu spłaty oraz zwrotu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny od B. C. na rzecz J. C. do kwoty 23.410,03 zł (dwadzieścia trzy tysiące czterysta dziesięć złotych, trzy grosze);

2. oddalić apelację w pozostałej części;

3. oddalić wniosek J. C. o zasądzenie na jej rzecz od B. C. zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 791/18

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 11 lipca 2018r. Sąd Rejonowy w Sierpcu w sprawie I Ns 155/15 z wniosku B. C. z udziałem J. C. o podział majątku wspólnego, ustalił, że w skład ich majątku wspólnego wchodzi samochód osobowy marki S. (...) nr rej. (...) o wartości 4.000 zł (punkt 1); dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że samochód przyznał na wyłączną własność B. C. (punkt 2); umorzył postępowanie co do pozostałych składników majątku wspólnego (punkt 3); ustalił, że nakład z majątku osobistego B. C. na majątek wspólny wynosi 18.712,52 zł, zaś nakład z majątku osobistego J. C. na majątek wspólny wynosi 149.727 zł (punkt 4 i 5); tytułem spłaty zasądził od B. C. na rzecz J. C.

67.507,24 zł, płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności (punkt 6); nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa od wnioskodawcy i uczestniczki po 6.559,09 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych (punkt 7) oraz pozostawił wnioskodawcę i uczestniczkę przy kosztach postępowania poniesionych w związku z ich udziałem w sprawie (punkt 8).

W toku postępowania, rozpoznając wniosek o ustalenie nierównych udziałów, w postanowieniu wstępnym z 21 grudnia 2015 roku Sąd ustalił, że udziały J. C. i B. C. w majątku wspólnym, są równe.

Sąd Rejonowy ustalił:

B. C. i J. C. zawarli związek małżeński 28 kwietnia 1990 roku. Postanowieniem z 26 maja 2010 roku Sąd Rejonowy w Sierpcu ustanowił rozdzielność majątkową stron z dniem 15 stycznia 2010r. Uczestnicy mają dwoje dorosłych dzieci.

J. i B. C. 31 maja 1993 roku kupili niezabudowaną nieruchomość położoną w S. przy ul. (...), oznaczoną jako działka (...) o powierzchni 0,1116 ha, dla której jest prowadzona księga wieczysta (...). Do 1999 roku małżonkowie prowadzili na niej budowę domu jednorodzinnego.

W toku postępowania, 21 kwietnia 2017r., nieruchomość została sprzedana za 350.000 zł. Małżonkowie podzielili się uzyskanymi w ten sposób środkami po połowie.

W czasie trwania małżeńskiej wspólności ustawowej małżonkowie nabyli szereg ruchomości stanowiących wyposażenie domu, pojazdy mechaniczne i garaż, które w trakcie trwania procesu zgodnie sprzedali i również dokonali podziału zyskanych ze sprzedaży środków. Na datę orzekania w skład majątku wspólnego byłych małżonków C. wchodził jedynie samochód osobowy S. (...) nr rej (...) o wartości 4.000 zł.

Budowa domu była finansowana z dochodów uzyskanych z pracy własnej oraz z darowizn od obu rodzin. Ponadto zarówno krewni wnioskodawcy, jak i uczestniczki pomagali przy budowie. W 1993 roku H. R. darowała córce do jej majątku odrębnego 35.000.000 zł (przed denominacją), przy była ona wypłacana transzami: 10.000.000 zł, 15.000.000 zł i 10.000.000 zł co kilka miesięcy. Pieniądze zostały przeznaczone na zakup materiałów budowlanych na stan surowy budynku. Ponadto rodzice uczestniczki darowali drewno na koźlinę. Natomiast rodzice wnioskodawcy kupili 600 sztuk pustaków. Budowę domu prowadził zatrudniony w tym celu murarz wraz z jednym pomocnikiem, ale ojciec uczestniczki - A. R. doglądał budowy oraz dowoził materiały budowlane i murarza. Sam wnioskodawca pracował na budowie osobiście, poświęcając swój czas przed pójściem do pracy i dni wolne, także niedziele.

Wartość materiału budowlanego wykorzystanego na stan surowy budynku mieszkalnego, po przeliczeniu na obecnie występujące ceny, wyniosła 149.656 zł.

W 2009 roku J. C. z dziećmi wyprowadziła się z domu przy ul. (...) w S.. Wnioskodawca również w nim nie mieszkał, ale strony nie mogły się porozumieć co do przekazania kluczy uczestniczce. B. C. dbał o nieruchomość, ścinał trawę, obcinał drzewa, palił w piecu. Do 15 stycznia 2010r. wnioskodawca pokrywał wydatki związane zakupem opału oraz funkcjonowaniem pieca, dostawą wody i odprowadzaniem ścieków, dostawą prądu, podatku od nieruchomości, bieżącą konserwacją oraz z tytułu przyłączenia budynku do sieci gazowej. Łącznie poniósł z tego tytułu koszty w wysokości 18.712,52 zł.

J. C. zgodziła się na wykonanie wstępnych prac dotyczących przyłącza gazu i strony zapłaciły po połowie koszty dostawy i montażu obudowy węzła redukcyjno – pomiarowego.

W 2014r. uczestniczka uiściła podatek od nieruchomości w wysokości 71 zł.

Dokonując oceny prawnej, Sąd I instancji podniósł, że zgodnie z art. 46 kro w sprawach nieuregulowanych w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, do podziału majątku, który był objęty wspólnością ustawową, stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku, a tym samym przepisy dotyczące zniesienia współwłasności.

Sąd podkreślił, że dla ustalenia składu majątku wspólnego, podlegającego podziałowi, istotna jest chwila ustania wspólności majątkowej między małżonkami. W niniejszej sprawie jest to data oznaczona w wyroku Sądu o ustanowieniu rozdzielnosci majątkowej w sprawie III RC 17/10, tj. 15 stycznia 2010 roku.

Strony ostatecznie zgodnie wnosiły o ustalenie, że w skład ich majątku wspólnego wchodzi jedynie samochód osobowy S. (...) nr rej (...) oraz stwierdziły, że jego wartość wynosi 4.000 zł. Byli małżonkowie zgodnie wnieśli o przyznanie go na własność wnioskodawcy ze splatą na rzecz uczestniczki w kwocie 4.000 zł. Sąd Rejonowy wniosek ten zaaprobował i orzekł zgodnie z żądaniem.

W odniesieniu do pozostałych składników majątku wspólnego, wniosek został cofnięty ze skutkiem prawnym. Dlatego zgodnie z art. 355 kpc, mającym odpowiednie zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym, Sąd umorzył postępowanie w tej części.

Jeśli idzie o darowiznę 35.000.000 zł, dokonaną w 1993r. przez H. R. na jej rzecz, to w ocenie Sądu Rejonowego, pochodziły one z majątku wspólnego rodziców uczestniczki. Dlatego uznał za darczyńców oboje rodziców. Ponadto Sąd wskazał, że zgodnie z art. 33 pkt. 2 kro, do majątku osobistego każdego z małżonków należą m.in. przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił. Z treści oświadczenia z 30 grudnia 1993 roku wyraźnie wynika, że darowizna jest przeznaczona dla J. C., a darczyńcy nie zaznaczyli, że ma ona wejść do majątku wspólnego.

Ponieważ Sąd I instancji ustalił, że uczestniczka przeznaczyła pieniądze z darowizny na zakup materiałów budowlanych pozwalających na postawienie budynku w stanie surowym, a ich równowartość wynosi obecnie 149.656 zł, zdaniem Sądu jest to aktualna wartość nakładu uczestniczki z jej majątku osobistego na majątek wspólny. Ponadto J. C. z majątku osobistego dokonała zapłaty podatku od nieruchomości w wysokości 71 zł.

Jeśli idzie o wniosek B. C. o zwrot nakładów z jego majątku osobistego na majątek wspólny, to Sąd Rejonowy uznał za uzasadnione ustalenie go na 18.712,52 zł z tytułu wydatków na utrzymanie domu i ponoszenie podatków od nieruchomości. Podkreślił, że budynek zaniedbany i w złym stanie nie byłby atrakcyjny dla potencjalnego nabywcy, a dzięki staraniom wnioskodawcy dom nie uległ dewastacji.

Sąd podniósł, że zgodnie z art. 45. § 1 i 2 kro, każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Strona może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczyniła ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Wnioskodawca jest zobowiązany zwrócić uczestniczce połowę jej nakładów, tj. 74.863,50 zł (149.727 x 1/2). Z kolei uczestniczka powinna zwrócić wnioskodawcy 9.356,26 zł (18.712,52 zł x 1/2).

Sąd nie uwzględnił wniosku uczestniczki o zwrot pożytków z nieruchomości wspólnej. Jednakże Sąd ustalenia sprawy nie prowadzą do wniosku, że B. C. pobierał pożytki z nieruchomości. Nie mieszkał w wspólnym domu stron w S., nie wynajmował go, przebywał tam tylko w celu dbania o dom, nie uzyskał żadnych korzyści.

Dopłatę Sąd obliczył w następujący sposób: uczestniczka winna otrzymać od wnioskodawcy kwotę 2.000 zł tytułem splaty połowy wartości samochodu i kwotę 74.863,50 zł tytułem zwrotu części nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, razem: 76.863,50 zł. Należność tę Sąd pomniejszył o 9.356,26 zł z tytułu zwrotu nakładów. Dlatego Sąd zasądził ostatecznie od B. C. na rzecz J. C. 67.507,24 zł. Mając na względzie czas trwania procesu oraz to, że strony uzyskały środki ze sprzedaży składników majątku, Sąd oznaczył trzymiesięczny termin od uprawomocnienia się orzeczenia na uiszczenie całej kwoty, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z art. 520 § 1 kpc. Natomiast kosztami wydatków na sporządzenie opinii biegłych Sąd obciążył uczestników w częściach równych.

Apelację od postanowienia złożył B. C., zaskarżając go w punktach 5, 6, 7 i zarzucił:

- art. 6 kc w zw. z art. 890 § 1 kc, art. 33 pkt. 2 kro i art. 233 kpc wskutek błędnego ich zastosowania i ustalenia, że H. R. w 1993r. darowała uczestniczce do jej majątku osobistego 35.000.000 zł i darowiznę tę wykonała,

- art. 45 § 1 kro poprzez błędne ustalenie, iż uczestniczka dokonała nakładu z majątku odrębnego na majątek wspólny w postaci zakupu materiałów na pobudowanie stanu surowego budynku, w kwocie 149.727 zł, albowiem ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że uczestniczka dokonała nakładu w kwocie 71 zł połowy podatku od nieruchomości,

- art. 233 § 1 kpc i art. 2 ust. 1 ustawy z 7 lipca 1994r. o denominacji złotego poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, w szczególności, iż w IV kwartale 1995r. darowizna wynosiła jedynie 3.500 zł, co w świetle zasad doświadczenia życiowego oraz opinii H. B. wykluczałoby nabycie przez uczestniczkę materiałów budowlanych niezbędnych do postawienia stanu surowego domu. Ponadto biegły pominął w opinii wartości budowlanych wbudowanych cegieł i stali, a które wnioskodawca otrzymał od swoich rodziców oraz kwestionując opinię biegłego, zwracając przy tym uwagę na zignorowanie wpisów w Dzienniku budowy,

- art. 328 § 2 kpc wskutek zaniechania precyzyjnego wskazania, jakie dowody zostały ocenione, jako wiarygodne oraz którym dowodom wiarygodności odmówiono i z jakich przyczyn, co znacząco utrudnia kontrole instancyjną zaskarżonego postanowienia i ogranicza wnioskodawcy prawo do obrony swoich praw.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez ustalenie, że nakład z majątku osobistego J. C. na majątek wspólny wynosi 71 zł, zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy 7.325,76 zł oraz zasądzenie 500 zł tytułem zwrotu połowy opłaty.

W odpowiedzi na apelację J. C. wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie w części.

Sąd Okręgowy nie podziela zapatrywania wnioskodawcy, że uzasadnienie Sądu I instancji zostało sporządzone w taki sposób, że narusza jego prawo do obrony. Mimo pewnych niedostatków, spełnia ono wymogi art. 328 § 2 kpc i pozwala na przeprowadzenie kontroli instancyjnej. Sąd I instancji przedstawił ustalenia faktyczne, ocenę dowodów i dokonał oceny prawnej.

Sąd Okręgowy większość tych ustaleń podziela i przyjmuje za własne, w szczególności co do faktu, że w 1993r. rodzice uczestniczki podarowali jej 35.000.000 zł (przed denominacją). Świadczy o tym przede wszystkim oświadczenie potwierdzające dokonanie takiej darowizny, zgłoszone do Urzędu Skarbowego w S. i przyjęte w styczniu 1994r. Sąd II instancji nie podziela natomiast ustalenia, że środki te w całości pozwoliły na zakup materiałów budowlanych wystarczających do posadowienia domu w stanie surowym. Wprawdzie można przyjąć, że skoro małżonkowie C. prowadzili wówczas budowę domu, to gotówka otrzymana w darowiźnie mogła być przeznaczona na tę inwestycję, ale nie ma żadnych dowodów na to, że była to suma wystarczająca na pokrycie niemal wszystkich wydatków na wzniesienie budynku w stanie surowym. Przeczą temu również zasady doświadczenia życiowego, na co słusznie zwraca uwagę apelujący. W tych okolicznościach dowód z opinii biegłego z zakresu budownictwa, który dokonał wyceny tych nakładów, był zbędny. Ponadto nie do zaakceptowania jest proste przełożenie wartości nakładów na wybudowanie budynku mieszkalnego w stanie surowym metodą odtworzeniową do wartości rynkowej całej nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego. Jeśli nawet Sąd Rejonowy uznał, że suma pochodząca z darowizny wystarczyła na sfinansowanie budowy w stanie surowym, to należało ocenić, na ile te nakłady zwiększają obecnie wartość rynkową nieruchomości, a nie – ile wynosi ich wartość odtworzeniowa. Biegły we wnioskach końcowych opinii stwierdził wprawdzie, że jest to wartość rynkowa nakładów, ale na potrzeby wyceny nie posługiwał się metodą porównawczą, lecz odwoływał się do cenników (...), posługując się pojęciem wartości kosztorysowej.

Dlatego Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że rozliczenia nakładu z majątku osobistego uczestniczki na majątek wspólny należało dokonać przy pomocy innej metody. W tym celu Sąd dokonał waloryzacji uzyskanego przez uczestniczkę przysporzenia poprzez odniesienie jego nominalnej wysokości do wysokości średniego wynagrodzenia miesięcznego z okresu dokonania darowizny. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 1993r. wynosiło 3.995.000 zł (M.P. 1994.10.82), zaś średnie wynagrodzenie w III kwartale 2018r. – 4.580,20 zł (M.P. 2018.1100). Porównanie wartości darowizny i średniego wynagrodzenia z 1993r. prowadzi do wniosku, że przysporzenie, które uzyskała uczestniczka, stanowiło równowartość 8,76 wynagrodzeń (35.000.000/3.995.000 zł). Odniesienie tego wskaźnika do przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w III kwartale 2018r. daje kwotę 40.122,55 zł (4.580,20 zł x 8,76).

Zatem B. C. powinien zwrócić J. C. 40.122,55 zł z tytułu zwrotu nakładów oraz 2.000 zł tytułu spłaty (połowa wartości samochodu należącego do majątku wspólnego), łącznie 42.122,55 zł. Po potrąceniu należności na jego rzecz od uczestniczki z tytułu połowy wydatków z majątku osobistego, poniesionych przez niego na utrzymanie nieruchomości w wysokości 18.712,52 zł, należało zasądzić od wnioskodawcy 23.410,03 zł.

Sąd Nie uwzględnił wniosku apelującego o zmianę rozstrzygnięcia w zakresie kosztów postępowania, uznając że Sąd prawidłowo zastosował art. 520 § 1 kpc, zgodnie z którym w postępowaniu nieprocesowym uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie i nie ma konieczności rozliczania ich po połowie.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 386 § 1 kpc.

Wniosek J. C. o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania za II instancję Sąd oddalił, również stosując zasadę wyrażoną w art. 520 § 1 kpc.